

Arri!

Cançons de cavalls, ases, mules i matxos, a Tradicionàrius a Ràdio 4

Els pobles han cantat ancestralment als cavalls i els seus parents, companys de fatigues en els viatges i en les feines al camp. Aquest dissabte 2 de novembre, al programa *Tradicionàrius* de Ràdio 4 sonaran unes quantes de les cançons que, en els més diversos estils i arreu del món, s'han dedicat a aquests nobles animals.

Atahualpa Yupanqui, participant en una excursió a cavall, el 1938

Hi ha cançons que són autèntiques declaracions d'amistat envers un cavall concret. "El alazán", una de les moltes peces en què l'argentí **Atahualpa Yupanqui** va lloar el valor d'aquests amics de quatre potes, n'és una. N'hi ha d'altres que són tota una celebració grupal, com per exemple "Cavallers, amics en marxa!" que canta el grup de cosacs **Ensemble Volnitza** de Rostov, a Rússia. I en clau de música klesmer, el grup **Kasbec**, originari del vessant ucraïnès dels Carpats, canten al poble de cavallers Hutzulska mentre sonen les balalaiques i els violins imiten els renics equins.

Als Estats Units, va fer-se famós Stewball, un cavall de carreres de qui deien que en comptes d'aigua bevia vi, i que duia brides de plata i or. Van cantar les seves proeses figures del folk com **Leadbelly**, **Woody Guthrie** i **Peter, Paul & Mary**. A Letònia, país ple de rius i llacs, els cavalls han sigut imprescindibles en el transport, i estan presents a contes, llegendes i cançons com les que canta **Mezvidi Karsava**. En un terreny fantasiós trobem els unicorns, éssers mitològics que encarnen allò ideal i que han inspirat tresors com "L'unicorn", adaptació de la cèlebre cançó de **Silvio Rodríguez** que **Joan Isaac** va cantar en català al costat del mateix autor.

Els cavalls són personatges entranyables, per exemple en representacions de titelles al Vietnam que s'acompanyen amb músiques cortesanes del segle X. I també joguines que acompanyen la son dels nens, com cantava **Xesco Boix** a "Cavallet de cartró", seguint un text de **Joan Baixas**, o **Camarón de la Isla** amb la "Nana del caballo grande", sobre un poema de **Federico García Lorca**. Però també hi ha cavalls més perillosos, que no són de cartró ni de fusta, sinó metàfores dels estralls que l'heroïna va causar entre els joves gitanos. **Peret** ho va cantar en clau de rumba catalana a "Caballo blanco".

Els alegres "Doce cascabeles", que als anys cinquanta va popularitzar **Joselito, el Niño Ruiseñor**, i van esdevenir un clàssic de la copla, però els va cantar també la diva fadista **Amalia Rodríguez**. I si hi ha alguna cançó en què els cavalls esdevenen metàfora del furor de l'amor a través del pas del temps, aquesta és la celebèrrima "Caballo viejo", del veneçolà **Simón Díaz**.

Cavalls, però també ases, mules i matxos, han protagonitzat in comptables cançons de traginers, dels camins escarpats de Còrsega als viaranys del Pirineu, on va fer precisament de traginer el violinista **Peret Blanc de Beget**. Totes aquestes cançons i músics, i encara alguns més, passaran aquest dissabte 2 de novembre pel programa Tradicionàrius a Ràdio 4. Arri!